

Dorota Luber

Dr hab. Wacław Golonka – sukces naukowy, artystyczny i osobisty

Nauczyciel i Szkoła 2 (50), 237-243

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dorota LUBER

Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hlonda
w Mysłowicach

Dr hab. Waław Golonka – sukces naukowy, artystyczny i osobisty

Muzyka nie tylko daje nam ukojenie i dostarcza rozrywki.
Jest czymś więcej. Można poznać człowieka po muzyce, jakiej słucha.

Paulo Coelho

20 czerwca 2011 roku na wydziale instrumentalnym Akademii Muzycznej w Krakowie dr Waław Golonka obronił dysertację habilitacyjną i tym samym otrzymał kolejny tytuł naukowy – doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk muzycznych. Awans naukowy Dyrektora artystycznego naszego chóru akademickiego i zespołu artystycznego „Tota Anima Cantate” jest sukcesem nie tylko naukowym, ale także artystycznym i niewątpliwie osobistym. Stanowi on powód do dumy nie tylko dla niego samego, ale również dla Górnośląskiej WSP, której kadra naukowa zyskała kolejnego samodzielnego pracownika naukowego. Jako społeczność akademicka mamy świadomość, iż sukces ów nie byłby możliwy bez takich cech, jak: mądrość, pracowitość, determinacja czy samodzielność naukowo-badawcza, jak również wrażliwość duchowa i estetyczna oraz umiłowanie sztuki.

Jednocześnie dodać należy, iż praca habilitacyjna dr hab. Waława Golonki *Sigfrid Karg-Elert (1877–1933) w żywiole koloryzmu dźwiękowego. Elementy impresjonizmu i symbolizmu w wybranych utworach organowych kompozytora*

została jednogłośnie zaakceptowana przez Komisję Egzaminacyjną. Recenzent prof. zw. dr h.c. Joachim Grubich tak podsumował to dzieło: „Praca habilitacyjna Pana Waława Golonki tak w wymiarze pisemnym, jak dźwiękowym, stanowi wzajemnie uzupełniające się i doskonale zintegrowane dzieło artystyczne. Poziom artystyczny zarejestrowanych na CD utworów dowodzi, iż mamy do czynienia z artystą-muzykiem wielkiego formatu, muzykiem wnikałym w najgłębsze pokłady wartości, jakie w sobie kryje wykonywane dzieło muzyczne, muzykiem nieposzukującym tanich efektów, niestawiającym siebie w roli głównej, ale muzykiem starającym się służyć dziełu kompozytora tak, by je ukazać w jak najwspanialszym kształcie. Równie wysokim poziomem Autor może szczyścić się częścią opisową pracy. Szeroko traktuje temat, a olbrzymią jego przestrzeń wypełnia swoim talentem. Pozwalam sobie wyrazić przekonanie, że p. Waław Golonka swoją pracą habilitacyjną wniósł znaczący i twórczy wkład w rozwój kultury muzycznej naszego kraju”.

Rys biograficzny

Warto przybliżyć sylwetkę Waława Golonki, który od roku jest członkiem naszej społeczności akademickiej. Urodził się 8 stycznia 1969 roku w Bielsku-Białej, gdzie w latach 1976–1988 uczęszczał do Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w klasie fortepianu. Następnie studiował w Akademii Muzycznej w Krakowie (klasa organów ad. Tomasza Nowaka), którą ukończył z wyróżnieniem w 1993 roku. Jednocześnie w 1992 roku rozpoczął studia w Hochschule für Musik Darstellende Kunst w Wiedniu (klasa organów prof. Hansa Haselböcka), której dyplom – także z wyróżnieniem – otrzymał w 1996 roku. Waław Golonka otrzymał także dyplom Austriackiego Ministerstwa Kultury za szczególne osiągnięcia artystyczne. Swoją edukację artystyczną sukcesywnie uzupełnia, biorąc udział w kursach interpretacji literatury organowej prowadzonej przez: J. Laukvika, J. Gillou, M. Schneidera, L. Rogga, L. Lohmanna, M. Radulescu.

W latach 1990–1992 pracował jako nauczyciel organów w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, a następnie w Gimnazjum Jana Nerudy oraz Szkole Muzycznej w Pradze. W roku 2001 uzyskał kwalifikacje I stopnia i rozpoczął pracę w krakowskiej Akademii Muzycznej, w której od 2004 roku zajmuje stanowisko adiunkta. Waław Golonka pełnił również funkcję organisty Katedry Wniebowzięcia NMP w Sosnowcu, a od stycznia 2010 roku jest organistą Kościoła św. Barbary w Bieruniu. Ponadto jest wykładowcą w Górnośląskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Kardynała Augusta Hłonda w Mysłowicach i dyrektorem artystycznym chóru akademickiego i zespołu artystycznego „Tota Anima Cantate”. Jest także członkiem Kapituły Górnośląskiego Lauru Naukowego.

W obszarze działalności dydaktycznej Waława Golonki mieszczą się również wykłady na Uniwersytecie Opolskim (2002), na Uniwersytecie trzeciego wieku w Bielsku-Białej (2004, 2006); na Uniwersytecie Fryderyka Chopina (2010). Prowadził kursy interpretacji muzyki organowej w kraju (Uniwersytet Opolski), jak również za granicą (College of the Arts Windhoek, Master Class;

University of Pretoria, Master Class; University of Potchefstroom, Master Class; University of Stellenbosch, Master Class).

Od maja 2010 roku prowadzi wykłady w szkołach ponadgimnazjalnych w Bieruniu i Łędzinach, które odbywają się w ramach projektu edukacyjnego w dziedzinie kultury „Muzyka w szkole”. Lekcje odbywają się z zakresu historii muzyki, stylów, form muzycznych, a także rozwijają wrażliwość młodych ludzi na muzykę. „Praca ta jest wyzwaniem do poszukiwania różnych sposobów docierania z muzyką do młodych ludzi, a także moim osobistym rozwojem i realizowaniem się w roli pedagoga” – powiedział Waclaw Golonka. Sukcesem jego działalności pedagogicznej było zajęcie II miejsca przez jego studentkę Terezę Kohoutovą w konkursie młodych organistów w Opawie.

Życiorys artystyczny

Od początku studiów w Akademii Muzycznej Waclaw Golonka zajmował się organizowaniem i prowadzeniem festiwali organowych. To z inicjatywy Waclawa Golonki powstały festiwale w Jawiszowicach koło Oświęcimia, Beskidzki Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej w Suchej Beskidzkiej, a także Sosnowieckie Dni Papieskie. Ponadto zajmuje się również organizacją artystyczną i prowadzeniem Międzynarodowego Festiwalu im. J. S. Bacha w Bielskim Centrum Kultury. Organizował też Bystrzańskie Recitale Organowe oraz Organy Bielska-Białej.

Waclaw Golonka brał udział w wielu festiwalach zarówno w kraju, jak i za granicą, m.in: **Bielsko-Biała** – Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej Organy Bielska-Białej (1994); Międzynarodowy Festiwal Muzyki J. S. Bacha (2006, 2007, 2009, 2010); **Bydgoszcz** – Festiwal Laureatów Konkursów Muzycznych (1997); **Bytom** – Bytomskie Koncerty Organowe (2007); **Frombork, Elbląg, Stegna** – XXXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej (1998); **Katowice** – XIII Festiwal Muzyka Organowa w Katedrze (2008); **Kraków** – Mariackie Recitale Organowe (1996), XXXIII Dni Muzyki Organowej w Krakowie (1998); **Kwidzyn** – Powiślańskie Wieczory Organowo-Kameralne (2010); **Legnica** – XI Conversatorium Organowe (1994); **Leżajsk** – XVI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej (2007); **Mielec** – X Międzynarodowy Festiwal Muzyczny (2007); **Namysłów** – XI Namysłowskie Letnie Koncerty Organowe (2010); **Oliwa** – XLI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej w Katedrze Oliwskiej (1998, 2005); **Opole** – sala Filharmonii w Opolu (1998); **Sandomierz** – X Sandomierskie Wieczory Organowe – Bazylika Katedralna (1999); **Skawina** – Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej (2010); **Olkusz** – Międzynarodowe Olkuskie Dni Muzyki Organowej (2000); **Poznań** – Staromiejskie Koncerty Organowe – Kolegiata Farna (2006); **Świnoujście** – XI Festiwal Muzyczny Świnoujskie Wieczory Organowe (2009); **Tarnobrzeg** – VII Międzynarodowe Koncerty Organowe (1999); **Warszawa** – Lato Muzyczne w kościele św. Anny (1999); Bach in Memoriam, kościół św. Krzyża; J. S. Bach..., ale nie tylko, kościół Ewangelicko-Augsburski św. Trójcy; Filharmonia Narodowa (2000); **Wisła** – Wiślańskie Dni Muzyki Organowej i Kameralnej (1996).

Do ważniejszych wystąpień na zagranicznych festiwalach należą: **Aschheim** – Międzynarodowy Festiwal Czeskie Sny (Niemcy 2007); **Berlin** – Orgelvesper – Keiser-Wilhelm-Gedächtnis-Kirche (2000), Filharmonia Berlińska (2004); **Brno** – Morawský Podzím – Międzynarodowy Festiwal Muzyczny (Republika Czeska, 1994), Cyklus Stare Hudby (2010); **Cleveland, Dayton, Gary** (USA 1997), **Charpenden** – International Organ Festival St. Albans (Anglia 1997); **Chartres** – Festival International d’Orgue (Francja 1999); **Gingst** – Festspiele Mecklenburg-Vorpommern (Niemcy 1999); **Halle** – Międzynarodowe Lato Organowe (2006); **Ivančice** – Międzynarodowy Muzyczny Festiwal Concentus Moraviae (2007); **Kroměříž** – Festival Forfest (Republika Czeska 1999); **Kopenhaga** – Orgelkoncert Sundby kirke (Dania 2000); **Lausanne** – Festival European l’Orgue (2009); **Litomierzyce** – XVII Międzynarodowy Festiwal Organowy (Republika Czeska 2007); **Londyn** – Southwark Cathedral (Anglia 2000); **Mettlach** – Międzynarodowy Cykl Koncertów Organowych (Niemcy 2007); **Miskolc** – Międzynarodowy Festiwal Czeskie Sny (2007); **Norymberga** – Pachelbel, Bach et cetera (Niemcy 2000); **Opawa** – Konkatedra Wniebowzięcia NMP (Republika Czeska 1999); **Ostrawa** – XXXIII Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Janačkův Maj (2008); **Praga** – Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Praska Wiosna (Republika Czeska 1996), Międzynarodowy Festiwal Varhanni Leto v Obec-nim domě (1998); Nekonvenční Žižkovský Podzím (1999), Svatovavřavské Slavnosti – koncert na zabytkowych organach kościoła MB Tyńskiej z 1680 roku (2006); **Pundang** – Inauguracja nowych organów Karl Schuke Berliner Orgelbauwerkstatt (Korea Południowa 2000); **Rougemont** – European Organ Festival – (Szwajcaria 2000); **Salzburg** – Internationale Salzburger Orgelkonzerte (2007); **Spišská Kapitula** – XII Medzinarodny Hudobny Festival (Słowacja 2007); **Stralsund** – Koncert organowy na zabytkowych organach Stellwagena z 1659 roku (1999); **Šumperk** – Międzynarodowe Spotkania Nuzyczne (Republika Czeska 2008, 2010); **Utrecht** – Międzynarodowy Festiwal Organowy w Katedrze (1998); Międzynarodowy Festiwal Czeskie Sny (Holandia 2007); **Wandsworth** – Celebrity Organ Recital (Anglia 2000); **Wiedeń** – Wiener Bezirksfestwochen (Austria 1995, 1996), Wiener Orgelkonzerte (1995, 1997), Międzynarodowy Festiwal Musik Herbst in St. Augustin (1996); Międzynarodowe koncerty organowe w Katedrze św. Szczepana (2000), Klangbogen 2000 – Augustinerkirche; **Wuppertal** – Sommerlicher Orgelzyklus (Niemcy 1999); **Yvetot** – Międzynarodowy Festiwal Czeskie Sny (Francja 2007); Podróże koncertowe w RPA w latach 2000, 2004, 2009: **Pretoria, Bloomfontein, Cape Town, Durban, Grahamstown, Hermansbourg, Pietermaritsburg, Potschefstrom, Port Elizabet, Robertson, Stellenbosch, Welgelegen, Windhoek** (Namiibia 2009).

Wacław Golonka jest również laureatem konkursów organowych w Pradze (II nagroda), Norymberdze (III nagroda) i Pretorii, gdzie oprócz Grand Prix otrzymał dalsze wyróżnienia. Działalność koncertowa zaprowadziła go do Azji, RPA, Ameryki Północnej oraz wielu krajów Europy. Występował między innymi w katedrach w Wiedniu, Utrechcie, Chartres, Lozannie, w salach koncertowych Filharmonii Narodowej w Warszawie, Berliner Philharmonie,

Nottingham Albert Hall, Meistersingerhalle w Norymberdze, Cleveland Museum of Art, sali austriackiego radia ORF w Wiedniu, słowackiego radia w Bratysławie oraz wielokrotnie w sali B. Smetany w Pradze. W 1997 roku zagrał serię koncertów w USA, a w 2000, 2004 i 2009 roku odbył tournée po Republice Południowej Afryki, występując w najważniejszych ośrodkach muzycznych kraju, jak UNISA w Pretorii, University Stellenbosch, Bloomfontein, Durban i Kapsztadzie, grając w City Hall z Cape Town Philharmony Orchestra. Waclaw Golonka występował również jako solista z orkiestrami Radio Philharmony Orchestra w Pretorii, z Filharmonią Bydgoską i Brneńską, praskim FOK, Concerto Avenna, Bielską Orkiestrą Kameralną, Cappellą Craciviensis i Śląską Orkiestrą Kameralną. Często zapraszany jest na festiwale prezentujące organy historyczne zarówno barokowe, jak i romantyczne, na których zrealizował wiele nagrań dla stacji telewizyjnych i radiowych. Jego nagranie dla TV Polonia ilustrowało cykl filmów *Madonny Polskie*, a Telewizja Katowice zrealizowała w 1998 roku film o jego działalności pt: *Muzyka dźwięku i przestrzeni*.

Nagrania dokonane przez Czeskie Radio prezentowane są w europejskiej sieci EBU. Czeskie Radio zrealizowało także nagrania na płyty CD. Waclaw Golonka nagrywał dla holenderskiego radia Hilversum, niemieckiego Bayerischer Rundfunk, austriackiego ORF, Radia Słowackiego oraz Czeskiej Telewizji. Jako kameralista współpracuje z wieloma artystami, prezentując muzykę wszystkich epok i stylów. Jest założycielem zespołu Musica Antiqua Polonia prezentującego przede wszystkim polską literaturę XVII i XVIII wieku, z którym występował w Polsce i w Czechach, gdzie dokonał nagrania dla Czeskiego Radia. W roku 2007 odbył serię koncerów w ramach odbywającego się w dziesięciu krajach Europy festiwalu Czeskie Sny. Regularnie występuje też na festiwalu Concentus Moraviae. Dotychczas wykonał około 300 koncertów w kraju i zagranicą. „Jego kariera artystyczna zaczęła rozwijać się niesłychanie szybko i śmiało dziś można mówić, iż zajmuje on czołowe miejsce w gronie najwybitniejszych organistów – wirtuozów, i to w skali wykraczającej daleko poza granice naszego kraju” (prof. zw. dr h.c. Joachim Grubich).

Zainteresowania artystyczne

Waclaw Golonka jako artysta wykazuje zainteresowania szerokim spektrum literatury muzycznej. Jako organista ma w swoim repertuarze utwory od renesansu do współczesności (np. takich kompozytorów, jak: Frescobaldi, Kerll, Pachelbel, Muffat, Buxtehude, Bruhms, Bach, Vivaldi, Mozart, Mendelssohn, Brahms, Liszt, Reger, Franck, Karg-Elert, Guilmant, Widor, Vierne, Alaine, Dupré, Duruflé, Messiaen, Hindemith, Surzyński, Nowowiejski, Klička, Suk, Wiedermann i wielu innych). Jako kameralista współpracuje z wybitnymi muzykami, grając literaturę na organy i trąbkę, waltornię, wiolonczelę, skrzypce, flet, a także wieloma wokalistami.

W swoim repertuarze stara się znaleźć miejsce dla każdej epoki i stylu, jednakże w kręgu jego szczególnych zainteresowań znajduje się muzyka południowoniemiecka epoki baroku, muzyka kompozytorów dziewiętnastowiecz-

nych, czeska muzyka organowa epoki klasycyzmu pierwszej połowy XX wieku, muzyka polska, zarówno ta romantyczna, jak i współczesna, oraz oczywiście dzieła organowe Sigfrida Karg-Elerta – kompozytora, którego twórczość stała się inspiracją dla wnikliwych badań naukowych. Od czterech lat ważną częścią działalności artystycznej dr hab. Waław Golonki jest akompaniowanie na organach podczas liturgii. Jak sam powiedział: „Praca ta stanowi istotną część mojej działalności artystycznej, szczególnie ważna w tej sferze jest improwizacja – sztuka, dla której wiele miejsca znajduję w trakcie liturgii, wykonując preludia i postludia, rozbudowane niekiedy do większych form”.

Wśród innych ważnych dziedzin aktywności artystycznej Waław Golonki wymienić należy kameralistykę, w ramach której wykonuje szeroki wachlarz literatury, m.in. Pieśni Biblijne czy też utwory zgromadzone w archiwum Klasztoru Jasnogórskiego. Dziedzina, która do pewnego czasu należała wyłącznie do sfery zainteresowań Waław Golonki, a dzisiaj należy do jego działalności artystycznej, jest chóralistyka. Od roku 2010 jest on bowiem Dyrektorem artystycznym chóru akademickiego i zespołu artystycznego „Tota Anima Cantate”. Istotą tego obszaru jego działalności jest, jak sam mówi: „Przekazywanie wiedzy i doświadczeń studentom oraz rozwijanie ich talentu i wrażliwości artystycznej”. Podobnie jak działalność koncertowa, równie ważna jest dla niego praca pedagogiczna, którą zajmuje się od czasu wstąpienia na drogę profesjonalnego muzyka.

Dorobek artystyczny

Dorobek artystyczny Waław Golonki jest tak obszerny, że niepodobna dokonać jego prezentacji w kilkustronicowym tekście, stąd też wspomnę jedynie o szerokim wachlarzu występów artystycznych w: recitalach solowych, koncertach kameralnych i organowo-kameralnych, koncertach symfonicznych czy udziału w koncertach – w sumie około trzystu koncertów. W dorobku tym znajdują się także liczne nagrania telewizyjne, radiowe i płyt CD.

Koncerty oraz nagrania radiowe:

Bratysława – Organowe Koncerty w Słowackim Radio (Słowacja 2007);

Norymberga – Orgelmatinee in der Meistersingerhalle – Bayerischer Rundfunk (Niemcy 1999);

Praga – cykl: Stara Hudba w kościele św. Szymona i Judy FOK z zespołem Musica Antiqua Polonia (Czeska Republika 2007);

Wiedeń – Orgeltag’95 w ORF (Austria 1995).

Nagrania płyt CD:

First Unisa International Organ Competition – nagranie z Międzynarodowego Konkursu Organowego w Pretorii – Symfonia d-moll op. 42 F. A. Guilimanta, wydawca – UNISA JP99016/1/2;

Kołądy – wykonawcy: Elżbieta Grodzka-Łopuszyńska, Bielski Chór Kameralny, Beata Borowska – dyrygent, wydawca – AVstudio 029, 2002;

Wawlaw Golonka Plays Romantic Organ Music – utwory: F. Mendelssohna-Bartholdiego, J. Suka, J. Brahmsa, M. Surzyńskiego, C. Saint-Saenęsa, S. Karga-Elerta, F. Liszta, wydawca – CEMA, Český rozhlas 2003;

Muzyka Refleksyjna – utwory: J. Klički, B. A. Wiedermanna, B. Martinů, J. Suka, F. Nowowiejskiego, M. Surzyńskiego, wydawca Nevada Music NM-CD 158, 2009;

Sigfrid Karg-Elert – W Żywole Koloryzmu Dźwiękowego – utwory: Improvisation über den Englischen Choral „Näher, mein Gott, zu dir!” op. 81, Seven Pastels from the Lake of Constance op. 96, Drei Stücke op. 142, wydawca Musica Antiqua Polonia MAP 1, 2010; **Muzyka Uroczysta** – wykonawcy: Katarzyna Wiwer – sopran, Marcin Wolak – bas, Tomasz Ślusarczyk – trąbka, Adam Kozłowski – waltornia, utwory kameralne J. Clarke, G. Fr. Haendla, J. S. Bacha, P. J. Veyvanovskiego, Ch. M. Gounoda, D. Stachowicza, W. A. Mozarta, G. Faure, M. Surzyńskiego, K. Kurpińskiego, St. Moniuszki, C. Francka, Fr. Schuberta, A. Dossa, E. J. Bozzy, wydawca – Musica Antiqua Polonia MAP 2, 2010.

Nagrania Telewizyjne:

nagranie dla Telewizji Polonia muzyki do filmu pt. *Madonny Polskie*;

nagranie dla Telewizji Katowice – program biograficzny pt. *Muzyka Dźwięku i Przestrzeni*;

transmisja koncertu przez telewizję NOE, Telepace s.r.o. w ramach festiwalu Janačkův maj, Ludgerovice, Republika Czeska, współwykonawcy: Jaroslav Haliř – trąbka, Roman Janál – bas.

Resumé

Bo w tym magnetycznym polu pomiędzy tu i tam,
wysoko i nisko rozgrywa się wszystko to, co w muzyce ma sens;
tam rodzi się muzyczny sens i życie,
tak, po prostu życie.

Patrick Süskind

Postać i dokonania Waclawa Golonki – człowieka niezwykle skromnego, prostolinijnego, życzliwego, a przy tym wykazującego się znakomitymi predyspozycjami wykonawczymi, muzykalnością, wyobraźnią i wrażliwością muzyczną, wzbudzają uzasadniony podziw. Społeczność akademicka Górnośląskiej WSP jest dumna, że może być świadkiem rozwoju tak znakomitego zarzewia *ars musica*, wyrażając jednocześnie nadzieję, że obecny sukces Pana Waclawa Golonki stanie się załączkiem przyszłej szkoły wrażliwości muzycznej studentek i studentów naszej Alma Mater i nie tylko. Sądzę, iż powyższa charakterystyka osoby Waclawa Golonki w jakiś sposób przybliżyła sztukę jego artystycznej działalności, o której prof. Mirosława Semeniuk-Podraza napisała: „Pan Waclaw Golonka należy do grona najbardziej utalentowanych polskich organistów. [...] łącząc działalność koncertową jako solista wirtuoz gry organowej z upowszechnianiem kultury muzycznej w naszym społeczeństwie, jawi się jako w pełni ukształtowany artysta muzyk, który także nieustannie dąży do rozwoju własnej osobowości twórczej”.